

Задорожна Н. В.,
канд. екон. наук, професор кафедри
стратегії підприємств
Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана,

КРЕАТИВНИЙ ФАХІВЕЦЬ: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ

1. Нам довелося жити під час змін базових детермінант існування планети Земля: глобалізація, гіперконкуренція, інформатизація та інтернетизація, створення економіки знань, наростаюче вичерпування природних ресурсів, ущільнення часу, технічні та природні катастрофи, демографічний дисбаланс — прикмети ХХІ ст. можна продовжувати. Усе це, а також різкі зміни політичної та економічної кон'юнктури в країні, гіпердинамічність ділового життя, ставлять перед системою освіти нові завдання, нові «виклики». Формування висококваліфікованого конкурентоспроможного фахівця полягає не лише в опануванні ним теоретичних знань та набутті практичних навичок за своєю спеціальністю, а у його здатності до саморозвитку, до творчості. Це є запорукою успішної адаптації фахівця до змін умов роботи його підприємства, а також самоактуалізації протягом всієї власної професійної кар'єри.

2. На теперішній час поняття «креативний фахівець» або «фахівець дослідницького типу» стає все більш уживаним. Ключовими рисами та ознаками такого фахівця є: проблемне бачення навколишнього світу, тобто спроможність розпізнавати та діагностувати проблеми ще тоді, коли їх не в змозі навіть і помітити інші; системне сприйняття дійсності, інакше кажучи цілісне розуміння закономірностей функціонування та розвитку керованого об'єкта; здатність до сприйняття та спроможність до ефективного використання поглядів, відмінних від власного; інноваційність та безінерційність мислення, тобто здатність до виходу за межі канонічного; швидка психологічна адаптація при переході від розв'язування традиційних завдань до вирішення принципово нових проблем тощо. Усі ці ознаки повинні бути властивими фахівцю як єдине ціле.

Креативність (від лат. creation — створювати) — характеристика інтелекту, здатність розв'язувати будь-які творчі завдання, бачити суперечності й формулювати їх у формі парадоксів.

3. Креативний фахівець починається з креативної освіти, тобто освіти, орієнтованої на розвиток творчих здатностей студента, на закріплення в його свідомості настанови на інновації; освіти, що формує проблемне мислення, методологічну культуру тощо. Формування креативних рис майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі забезпечується методикою викладання усіх дисциплін. Велику роль у цьому відіграє науково-дослідна робота студента (НДРС), здійснювана ним протягом усього періоду навчання.

4. Посилення наукової, науково-дослідної складової навчального процесу у вищій школі здійснюється у всьому світі, зокрема це є однією із основних вимог реалізації принципів Болонської декларації. Включення до навчальних планів підготовки бакалаврів спеціальності «Економіка підприємства» (4-й рік навчання) позиції «Науковий семінар» із обов'язковою підготовкою кожним студентом курсової роботи-есе сприяє формуванню рис фахівця креативного типу та у комплексі з іншими заходами дозволяє підготувати студентів до навчання в магістратурі, виконання магістерської дипломної роботи тощо. Нормативний час на опанування цієї позиції навчального плану складає 72 години (2 кредити ECTS), у тому числі для студентів денної та вечірньої форми навчання: лекції — 4; засідання наукового семінару — 16; індивідуально-консультативна робота — 12; самостійна робота студентів — 40 годин.

5. На кафедрі стратегії підприємств Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана було прийняте рішення реалізувати дану позицію навчального плану у форматі навчального комплексу «НДРС — Курсова робота-есе — Науковий семінар». Основною метою даної позиції навчального плану є формування у майбутніх фахівців компетентності щодо методологічної культури наукового дослідження та технології його проведення.

Виконання НДР і презентація їх результатів у ході наукового семінару, а також підготовка курсової роботи-есе є окремим різновидом науково-дослідницької діяльності. Їх поєднання у часі та комплексне взаємодоповнення надає науково-дослідній роботі студента інтегрального характеру і дозволяє досягти синергійного ефекту у фаховій підготовці.

6. Дворічний (2005-2006, 2006-2007н. р.) досвід показав, що у результаті виконання навчального плану за позицією «Науковий семінар — Курсова робота-есе» студенти *розуміють*, що якість рішень, які приймаються сучасними економічними організаціями, безпосередньо залежить від використання дослідницького

підходу до їх підготовки; дослідницька діяльність є ключовою функцією керування підприємством; розвиток творчих здібностей, стратегічного мислення, формування дослідницького хисту фахівця є запорукою його успішної професійної кар'єри; *знають* системні характеристики наукового дослідження; *ос-* новні методологічні рівні, підходи та методи наукового дослідження; базову технологію виконання НДР; правила документування наукового результату тощо; *вміють* формувати мету і завдання дослідження, визначати його об'єкт, предмет та інші характеристики; збирати, обробляти, систематизувати й аналізувати різноманітну інформацію за темою дослідження; визначати теоретико-методологічні засади й комплекс методів, адекватних дослідницькій проблемі; обґрунтовувати авторську позицію щодо вибору шляхів розв'язання досліджуваної проблеми, грамотно документувати та публічно презентувати результати НДР.

Література

1. Арутюнов В. Х., Мішин В. М., Свінцицький В. М. Методологія соціально-економічного пізнання. Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2005. — 353 С.
2. Задорожна Н. В., Євдокимова Н. М., Решетняк Т. І. Науково-дослідна робота студента на прикінцевому етапі навчання в бакалавраті: Науковий семінар. Курсова робота-есе.: Навч.-метод. посібник. — К.: КНЕУ, 2007. — (у видавництві)

Качала А. О.,
аспірант
Харківський національний
економічний університет,

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПЕРСОНАЛУ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Сьогодні вже ні в кого не має сумнівів про те, що розвиток професійних компетенцій персоналу підприємства це основа конкурентної переваги підприємства на ринку. Компетенції підприємства — це можливості, знання, навички усього персоналу підприємства, які потрібні для досягнення поставленої мети на майбутнє.

Питання пов'язані з розвитком професійних компетенцій персоналу підприємства розглянуто в роботах Д. І. Дзвінчук, В. Єфремов, І. А. Хаников, Дж Равен, А. В. Хуторської. Незважаючи